

2020 Yılı
Faaliyet Raporu
ve
2021 Yılı Faaliyet Planı

T.C.
Mesleki Yeterlilik Kurumu
Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı

SUNUŞ

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı; 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu gereğince, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin (TYÇ) oluşturulmasına, geliştirilmesine, güncelliğinin sağlanmasına ve uygulanmasına ilişkin çalışmaları yapmak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordinasyonu sağlamak, TYÇ'nin yönetiminden sorumlu kurul ve yapıların oluşturulması ve işletilmesi ile TYÇ'nin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'ne (AYÇ) referanslanmasına ilişkin çalışmalarını yürütmekle görevlidir.

2015 yılında Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak yürürlüğe giren Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (kısaca TYÇ Yönetmeliği) doğrultusunda ülkemizdeki mevcut yeterliliklerin kapsamlı bir şekilde bir araya getirilmesi, yeterliliklerin kalitesinin artırılması, hayat boyu öğrenmenin yaygınlaştırılması ve sistemli bir şekilde desteklenmesi, ulusal ve uluslararası şeffaflığın ve tanınabilirliğin en üst düzeyde karşılanması ve toplumun tüm bireyleri için eğitim ve istihdam fırsatları yaratılması hedeflenmektedir.

Belirlenen hedefler doğrultusunda Rapor dönemi boyunca, ulusal ve uluslararası şeffaflık ve tanınırılığın temin edilmesi, TYÇ'nin uygulanması ve yeterliliklerin kalite güvencesinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bu kapsamda, TYÇ'ye ilişkin teknik çalışmaların ve yönlendirmelerin yapıldığı TYÇ Kurulu ve TYÇ Koordinasyon Kurulu toplantıları düzenlenmiş, TYÇ'nin geliştirilmesi ve güncelliğinin sağlanması çalışmaları TYÇ Eylem Planı'na uygun olarak yürütülmüş, TYÇ'nin işletilmesine yönelik mevzuat çalışmaları yapılmış, AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olarak çalışmalar yürütülmüş, tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	1
İÇİNDEKİLER	3
I. GENEL BİLGİLER	4
A. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	4
B. İdareye İlişkin Bilgiler	4
1. Fiziksel Yapı	4
2. İnsan Kaynakları	4
II. AMAÇLAR, HEDEFLER VE ÖNCELİKLER	5
A. Amaç ve Hedefler	5
B. Temel Politikalar ve Öncelikler	5
III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER	5
A. Faaliyet ve Proje Bilgileri	5
1. TYÇ Yönetim Yapılarının Oluşturulmasına ve İşletilmesine İlişkin Çalışmaları Yürütmek.....	5
1.1. TYÇ Kurulu	5
1.2. TYÇ Koordinasyon Kurulu	6
2. TYÇ'nin Oluşturulmasına, Geliştirilmesine ve Güncelliğinin Sağlanmasına İlişkin Çalışmalar ...	6
2.1. Kalite Güvencesine İlişkin Çalışmalar	6
2.2. Yeterlilik Tür Belirleyicileri.....	7
2.3. Yeterliliklerin TYÇ'ye Yerleştirilmesi	8
2.4. Mevzuat Çalışmaları	9
2.5. Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı.....	10
2.6. TYÇ'ye İlişkin Destekleyici Dokümanlar	10
3. AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası Olarak Yapılan Çalışmalar	11
3.1. AYÇ ile İlgili Dokümanlar	12
3.2. Ulusal ve Uluslararası Raporlara Katkı	13
3.3. Türkiye Referanslama Raporu'nun Güncellenmesi.....	13
4. Diğer Faaliyetler.....	13
4.1. Projeler	13
4.2. TYÇ'ye Yönelik Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetleri.....	14
B. Performans Sonuçları Tablosu	16
1. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	16
C. Değerlendirme	17
IV. ÖNERİ VE TEDBİRLER	18
V. 2021 YILI FAALİYET PLANI	19

I. GENEL BİLGİLER

A. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince, TYÇ Dairesi Başkanlığı'nın temel görevleri şunlardır:

- TYÇ'de belirlenen kurul ve yapıların oluşturulmasına, işletilmesine ve sürdürülmesine ilişkin çalışmaları yürütmek.
- TYÇ'nin oluşturulmasına, geliştirilmesine, güncelliğinin sağlanmasına ve yürütülmesine ilişkin çalışmaları yapmak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordinasyonu sağlamak.
- TYÇ'nin, AYÇ ve diğer bölgesel yeterlilik çerçeveleriyle referanslanması çalışmalarını ve diğer ülkelerin ulusal yeterlilik çerçeveleriyle karşılıklı tanıma çalışmalarını yürütmek.
- Çalışma konularıyla ilgili araştırma yapmak, yayın hazırlamak, uygulamalar sonucu elde edilen veriler çerçevesinde sistemde yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek.

TYÇ Yönetmeliği kapsamında TYÇ Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi gereken görevler şunlardır;

- TYÇ Koordinasyon Kurulu, TYÇ Kurulu ve İstişare Meclisi'nin sekretarya hizmetlerini yürütmek.
- TYÇ'de yer alması kabul edilen yeterliliklere ait bilgileri, Yeterlilikler Veri Tabanı'nda kayıt altına almak ve düzenli olarak güncellemek.

B. İdareye İlişkin Bilgiler

TYÇ Dairesi Başkanlığı'na ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

1. Fiziksel Yapı

TYÇ Dairesi Başkanlığı, Ziyabey Caddesi 1420. Sokak No:12 Balgat Çankaya/ANKARA adresindeki MYK hizmet binasının 2. katında faaliyetlerini sürdürmektedir.

2. İnsan Kaynakları

2020 yılsonu itibariyle TYÇ Daire Başkanlığında görevli 9 personel bulunmakta olup personelin unvanlara göre dağılımı aşağıda sunulmuştur.

Unvan	İstihdam Edilen Personel Sayısı
Daire Başkanı	1
Uzman	1
Uzman Yardımcısı	3
Büro Görevlisi	1
Proje Asistanı	3
TOPLAM	9

II. AMAÇLAR, HEDEFLER VE ÖNCELİKLER

A. Amaç ve Hedefler

TYÇ Dairesi Başkanlığı'nın temel amacı, mevzuatla verilen görev ve yetkiler kapsamında, hangi öğrenme ortamında kazanılmış olursa olsun kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterlilikleri kapsayan ve AYÇ ile uyumlu olarak tasarlanan TYÇ'nin oluşturulması, işletilmesi ve güncellenmesi faaliyetlerini diğer sorumlu kurumlarla iş birliği içerisinde ve şeffaf süreçler dâhilinde yürütmektir.

B. Temel Politikalar ve Öncelikler

- Yeterliliklerin öğrenme kazanımı yaklaşımıyla tanımlanması
- Yeterliliklerin kalite güvencesinin sağlanmasının temini
- Yeterliliklere erişim süreçlerinin güvenilir ve şeffaf olması
- Yeterlilikler arasındaki ilişkilerin net bir biçimde açıklanması
- Yeterliliklerin eğitimciler ve işverenler tarafından kabul görmesi
- Eğitim ve istihdam arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi
- Yeterliliklerin TYÇ ve AYÇ'ye açık bir referans taşıması

III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

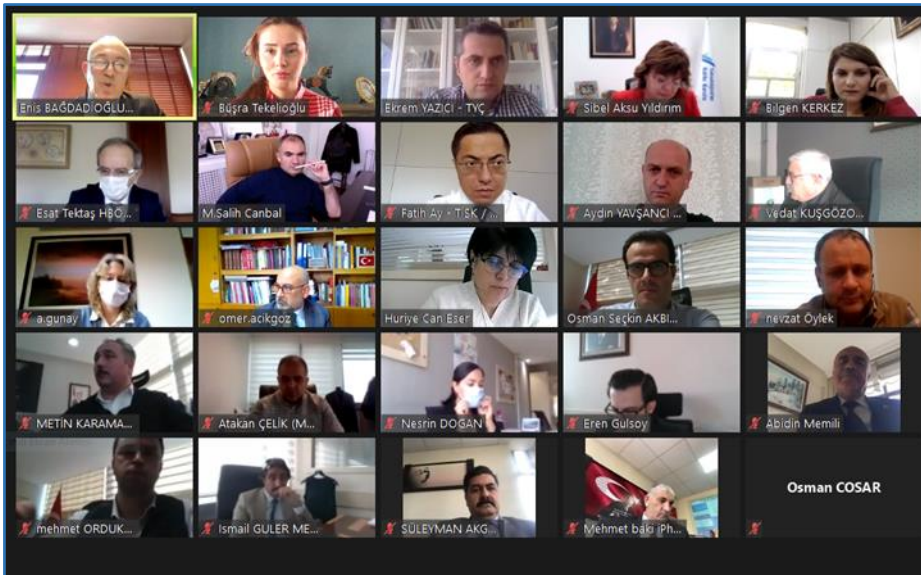
A. Faaliyet ve Proje Bilgileri

1. TYÇ Yönetim Yapılarının Oluşturulmasına ve İşletilmesine İlişkin Çalışmaları Yürütmek

1.1. TYÇ Kurulu

TYÇ yönetim yapılarından biri olan TYÇ Kurulu, TYÇ ile ilgili tüm teknik çalışmaları yürütmek ve TYÇ Koordinasyon Kurulu'na sunmakla görevlidir.

Rapor dönemi boyunca TYÇ Kurulu, beş toplantı gerçekleştirmiş olup bu toplantılarda TYÇ Kalite Güvence Yönetmeliği'nin uygulanması, sorumlu kurumlar tarafından Kalite Güvence Belgelerinin hazırlanması ve değerlendirilmesi, yeterlilik tür belirleyicilerinin tamamlanması, yeterlilik türleri listesinin güncellenmesi, yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesi, Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı'nın zenginleştirilmesi ve TYÇ'ye ilişkin mevzuat düzenlemelerinin hazırlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

TYÇ Kurulu Yirmi Sekizinci Toplantısı, 19 Kasım 2020

1.2. TYÇ Koordinasyon Kurulu

TYÇ Koordinasyon Kurulu rapor dönemi içerisinde ikinci toplantısını gerçekleştirerek TYÇ kapsamında yürütülen faaliyetler hakkında bilgi paylaşımında ve değerlendirmelerde bulunmuştur. 2019 yılı içerisinde TYÇ Kurulu tarafından uygun bulunan dört ayrı mevzuat düzenlemesi, faaliyet raporları ve eylem planları Koordinasyon Kurulu tarafından değerlendirilerek onaylanmıştır.

TYÇ Koordinasyon Kurulu 2. Toplantısı, 14 Şubat 2020

2. TYÇ'nin Oluşturulmasına, Geliştirilmesine ve Güncelliğinin Sağlanmasına İlişkin Çalışmalar

2.1. Kalite Güvencesine İlişkin Çalışmalar

"TYÇ'de Yer Alacak Yeterliliklerin Kalite Güvencesinin Sağlanmasına İlişkin Yönetmelik (TYÇ Kalite Güvence Yönetmeliği)" 25 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik, örgün ve yaygın eğitim ve öğretim programları ile yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanması sonucu düzenlenen tüm yeterliliklerin kalite güvencesinin sağlanmasına, kalite güvence ölçütlerinin belirlenmesine ve kalite güvencesinden sorumlu kurumların görev ve sorumluluklarına yönelik düzenlemeler içermektedir.

TYÇ Kalite Güvence Sistemi

Yönetmelik kapsamında yürütülecek çalışmalar neticesinde, ülkemiz eğitim öğretim ve yeterlilik sisteminin en önemli çıktısı olan yeterliliklerin kalitesine ulusal ve uluslararası düzeyde duyulan güvenin artması sağlanacaktır. Bunun için Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve MYK gibi sorumlu kurumların TYÇ Kalite Güvence Yönetmeliği'nde yer alan hükümler doğrultusunda kalite güvencesinin sağlanmasına yönelik sistemleri oluşturması ve bu sistemlere ilişkin Kalite Güvence Belgelerini TYÇ Kuruluna sunması gerekmektedir.

Bu hüküm gereğince, MYK tarafından işletilen kalite güvence sisteminin anlatıldığı Kalite Güvence Belgesi ve Zorunlu Rehberler 2019 yılında sunulmuştur. Diğer sorumlu kurumlar olan MEB ve YÖK'e ait kalite güvence belgeleri de 2020 yılı içerisinde hazırlanmış, TYÇ Kuruluna sunulmuş ve Kurulun görüş ve önerileri ışığında nihai haline getirilerek uygun bulunmuştur.

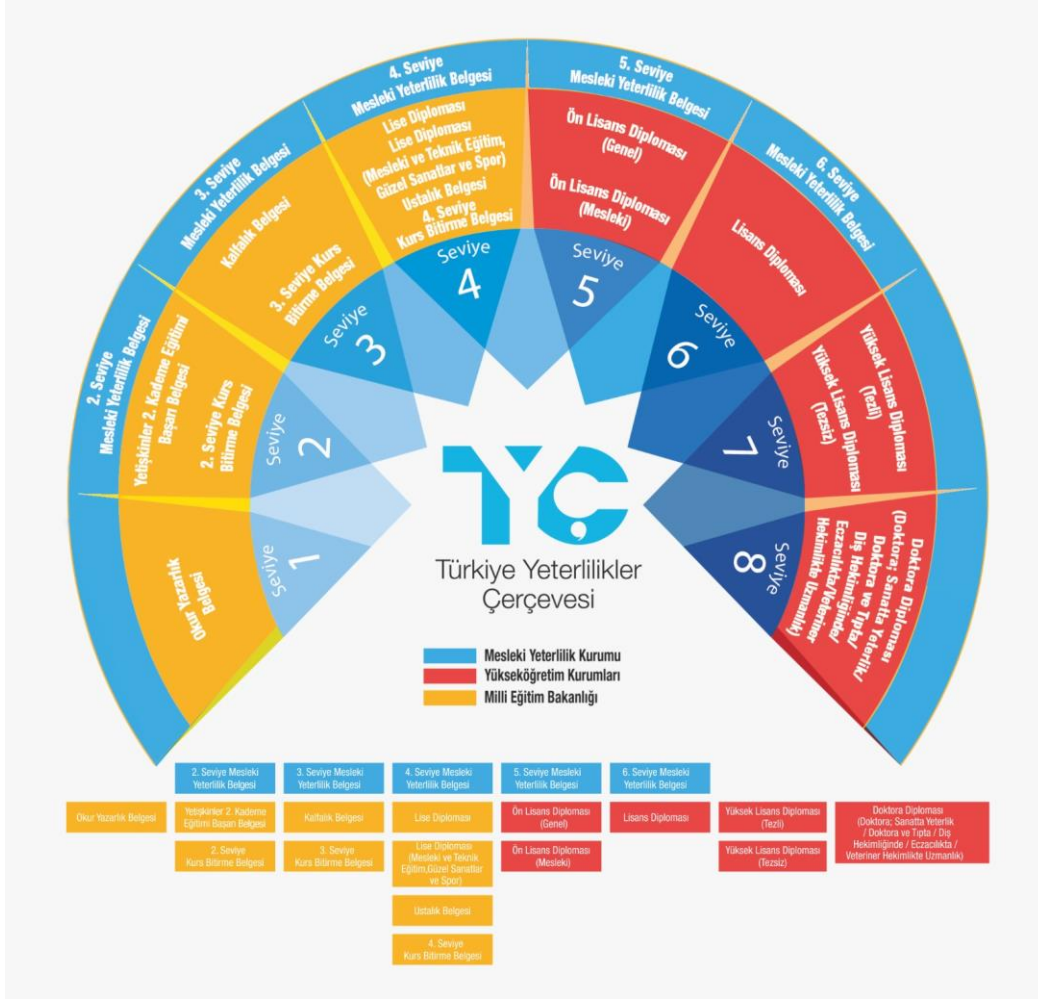
2.2. Yeterlilik Tür Belirleyicileri

Yeterlilik türleri, TYÇ'nin aynı seviyesinde yer alan ve işlevleri, öğrenme kazanımları, kredi değerleri veya genel, meslekî ve akademik yönelimleri açısından benzerlik gösteren yeterliliklerin sınıflandırıldığı yeterlilik gruplarını temsil etmektedir. Aynı seviyede yer alan ancak işlevleri, öğrenme kazanımları, kredi değerleri ve/veya yönelimleri açısından önemli farklılıklar gösteren yeterliliklerin birbirinden ayırt edilmesine olanak sağlayan yeterlilik türleri, yeterlilik türü belirleyicileri kullanılarak tanımlanmaktadır. TYÇ'de tanımlanan yeterlilik türleri 2020 yılında TYÇ Kurulunun onayıyla güncellenmiştir. Güncel yeterlilik türleri ve öngörülen seviyeleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

8	Yükseköğretim Kurulu	Doktora Diploması (Doktora; Sanatta Yeterlik/Doktora ve Tıpta/Dişi Hekimliğinde/ Eczacılıkta/Veteriner Hekimlikte Uzmanlık)				
7		Yüksek Lisans Diploması (Tezli)		Yüksek Lisans Diploması (Tezsiz)		
6		Lisans Diploması				6. Seviye Mesleki Yeterlilik Belgesi
5	Millî Eğitim Bakanlığı	Ön Lisans Diploması (Genel)		Ön Lisans Diploması (Mesleki)		5. Seviye Mesleki Yeterlilik Belgesi
4		Lise Diploması	Lise Diploması (Mesleki ve Teknik Eğitim, Güzel Sanatlar ve Spor)	4. Seviye Kurs Bitirme Belgesi	Ustalık Belgesi	4. Seviye Mesleki Yeterlilik Belgesi
3		3. Seviye Kurs Bitirme Belgesi			Kalfalık Belgesi	3. Seviye Mesleki Yeterlilik Belgesi
2		2. Seviye Kurs Bitirme Belgesi		Yetişkinler 2. Kademe Eğitimi Başarı Belgesi		2. Seviye Mesleki Yeterlilik Belgesi
1		Okur Yazarlık Belgesi				

TYÇ Yeterlilik Türleri Listesi

Yeterlilik türleri listesinin güncellenmesiyle birlikte TYÇ Diyagramında da ona bağlı olarak değişiklik yapılmıştır.

TYÇ Diyagramı

Her bir yeterlilik türü içerisinde yer alan yeterliliklere özgü ortak özellikleri tanımlamak için belirlenen unsurları içeren yeterlilik türü belirleyicilerinin oluşturulması, TYÇ'nin etkin olarak uygulanmasında büyük önem taşımaktadır.

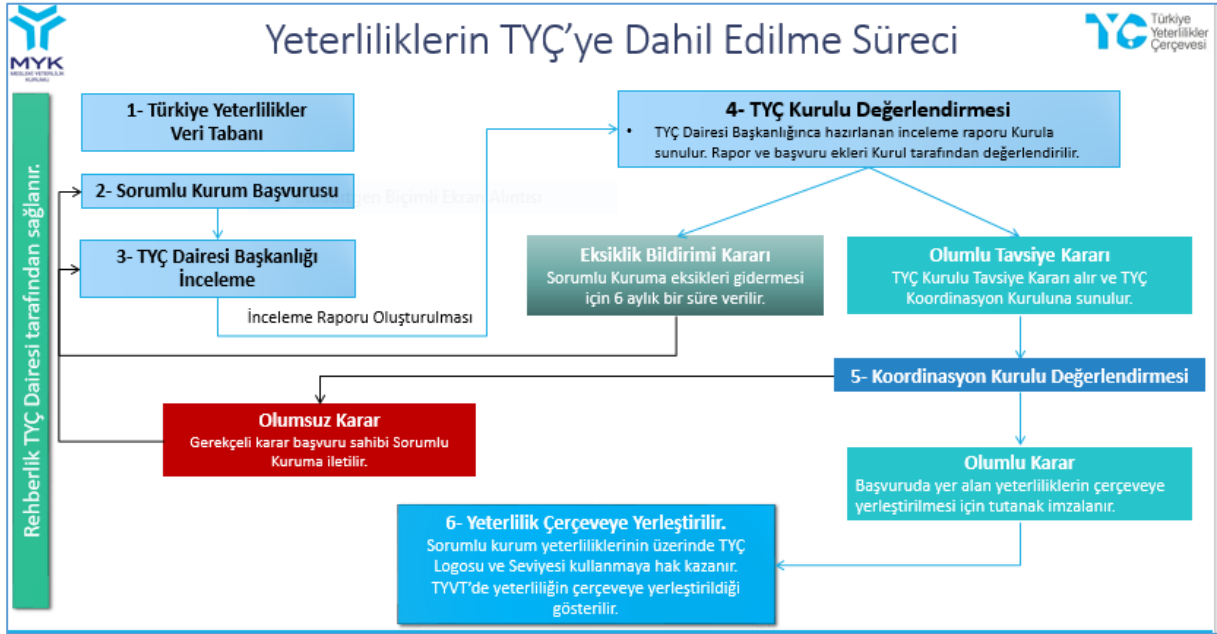
Ana sorumlu kurumlar olan MEB ve YÖK sorumluluğundaki yeterlilik türü belirleyicilerinin hazırlanmasına ilişkin çalışmalar ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde sürdürülmüştür. MEB ve YÖK sorumluluğunda Yeterlilik Tür Belirleyicileri 19/11/2020 tarihli TYÇ Kurulu 28. Toplantısında kabul edilmiştir. Yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesinde referans dokümanlar olarak kullanılacak yeterlilik tür belirleyicilerine TYÇ web sitesi üzerinden erişim sağlanabilmektedir.

2.3. Yeterliliklerin TYÇ'ye Yerleştirilmesi

TYÇ Yönetmeliği'nde eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterliliklerin TYÇ'de yer alacağına hükmedilmiştir. Farklı sorumlu kurumlar tarafından düzenlenen farklı tür, eğilim ve özelliğe sahip yeterliliklerin kalite güvencesine ilişkin ölçütlere ek olarak hangi ölçüt, usul ve esaslara göre TYÇ'ye yerleştirileceği hususunda netlik kazanması, TYÇ uygulama sürecinin öncelikli konularından biridir.

TYÇ'ye dâhil edilecek yeterliliklerin sağlanması gereken ölçütlerden hareketle hazırlanan **Yeterliliklerin TYÇ'ye Dâhil Edilmesi Sürecinde Uygulanacak Usul ve Esaslar** taslağı TYÇ Kurulu tarafından kabul edilmiş ve TYÇ Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Usul ve Esaslar kapsamında belirlenen süreç aşağıda sunulmaktadır.

Yeterliliklerin TYÇ'ye Dahil Edilme Süreci

TYÇ kapsamında yürütülen faaliyetlerin nihai hedefi kalite güvencesi sağlanmış yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesidir. Gerçekleştirilen çalışmaların bir sonucu olarak bu hedef doğrultusunda ilk büyük adım atılmıştır. 19 Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilen TYÇ Kurulu 28. Toplantısında, Usul ve Esaslar doğrultusunda alınan kararla; MYK'nın TYÇ'ye yerleştirilmesini talep ettiği **Çelik Kaynakçısı Mesleki Yeterlilik Belgesi** TYÇ'ye yerleştirilen ilk yeterlilik olmuştur. TYÇ Kurulu 29. Toplantısında MYK'nın Ahşap Kalıpcı, KöprülÜ Vinç Operatörü, Makine Bakımcı, Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu ve Orman Üretim İşçisi Mesleki Yeterlilik Belgeleri'nin TYÇ'ye yerleştirilmesine karar verilmiştir. Bununla birlikte 2020 yılının sonunda TYÇ'ye yerleştirilen yeterlilik sayısı 6 olmuştur.

Önümüzdeki süreçte de yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesine devam edilerek yeterliliklerin şeffaflığı, güvenilirliği ve hareketliliği ulusal ve uluslararası düzeyde artırılabacaktır.

2.4. Mevzuat Çalışmaları

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş nedeniyle hâsıl olan ihtiyaç doğrultusunda TYÇ Yönetmeliği'nde güncellenmesi gereken hususları içeren "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" 1107 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla 15/05/2019; "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde Yer Alacak Yeterliliklerin Kalite Güvencesinin Sağlanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ise 16/05/2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

TYÇ Yönetmeliği'nin 16. Maddesi'nde TYÇ Kurulu tarafından hazırlanması ve uygulamaya konulması gereken mevzuat düzenlemeleri belirtilmiştir. Rapor döneminde 2019 yılında hazırlanan ve TYÇ Kurulu tarafından onaylanan usul ve esaslar TYÇ Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanmıştır. 2020 yılında hazırlanarak TYÇ Kurulu tarafından onaylanan mevzuat düzenlemeleri ise şunlardır:

- **Mevcut Yeterlilik Türlerinin Tespiti, Yeni Yeterlilik Türlerinin Belirlenmesi, Yeterlilik Türlerinin Güncellenmesi ve İptaline İlişkin Usul ve Esaslar**

TYÇ Yönetmeliği'nde yeterlilik türlerinin tespitine, yeni yeterlilik türlerinin belirlenmesine ve güncellenmesine ilişkin usul ve esasların hazırlanması gerektiğine hükmedilmiştir. Bu hüküm gereğince hazırlanan usul esas 25/06/2020 tarihli TYÇ Kurulu 26. Toplantısında onaylanmıştır.

- **Yeterliliklerin Güncellenmesi, Değiştirilmesi ve İptaline İlişkin Usul ve Esaslar**

TYÇ Yönetmeliği'nde yeterliliklere ilişkin değişiklik önerilerinin değerlendirilmesine, değişikliklere ve yeterliliklerin sorumlu kurumlarca iptaline ilişkin düzenlemeleri içeren bir usul esas hazırlanması gerektiğine hükmedilmiştir. Bu hüküm gereğince hazırlanan usul esas 25/06/2020 tarihli TYÇ Kurulu 26. Toplantısında onaylanmıştır.

2.5. Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı

TYÇ Yönetmeliği gereğince ülkemizdeki tüm yeterlilikler (diploma, sertifika, Ustalık Belgesi, Mesleki Yeterlilik Belgesi gibi) ve yeterliliklere ait genel bilgiler MYK tarafından oluşturulan ve 2016 yılında kamuoyunun erişimine açılan Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı'nda¹ kayıt altına alınmakta ve düzenli olarak güncellenmektedir. 2014-2016 yılları arasında yürütülen "Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı Projesi-I" kapsamında farklı kurumların sorumluluğundaki yeterliliklerin tespit edilmesi, yeterliliklere ait bilgilerin hazırlanması, kayıt altına alınması ve kamuoyu ile paylaşılmasını sağlamak amacıyla Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı oluşturulmuştur.

Yapılan çalışmalar neticesinde paydaşlarla iş birliği içerisinde 2020 yılı içerisinde Veri Tabanı'nın içeriği zenginleştirilmeye devam etmiştir.

2020 sonu itibarıyla **511**'i MYK, **930**'u MEB, **27.235**'i YÖK sorumluluğunda olan **28.727** yeterlilik Veri Tabanı'na eklenmiştir. Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı önümüzdeki dönemde Avrupa düzeyindeki Europass Portalı ile de ilişkilendirilecektir.

Çalışmalar sonucunda ülkemizde sunulan tüm yeterliliklere yönelik bilgilere veri tabanı üzerinden Türkçe ve İngilizce erişim sağlanması hedeflenmektedir.

2.6. TYÇ'ye İlişkin Destekleyici Dokümanlar

TYÇ'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte ülkemiz yeterlilik sisteminde reform niteliğinde gelişmeler ve dönüşümler gerçekleşmektedir. Eğitim ve yeterlilikler alanında Avrupa'daki güncel gelişmeler ve eğilimler de yakından takip edilmektedir. Bu yaklaşım, Avrupa'da tecrübe edilen ve ekonomik ve sosyal kalkınmaya pozitif katkı sunan kavram ve yöntemlerin ülkemizde de kullanılmasına zemin hazırlamaktadır. Bu kavram ve yöntemleri açıklamak üzere 2020 yılında da açıklayıcı dokümanların hazırlanmasına devam edilmiştir.

¹ <http://portal.tyc.gov.tr/>

TYÇ'de yer alacak yeterliliklerin kredilendirilmesi ve yeterlilikler arası geçişlere yönelik bilgi vermek, konuyla ilgili düzenlemeler ile sorumlu kurumların faaliyetleri ve uluslararası yaklaşımları açıklamak üzere [Yeterliliklerin Kredilendirilmesi Rehberi](#) hazırlanmıştır.

Ulusal yeterlilik çerçeveleri ve yeterliliklerin temelini oluşturan öğrenme kazanımları konusunda bilgi vermek, kazanımların belirlenmesi, yazılması ve uygulanması konularında örnekler sunmak amacıyla [Öğrenme Kazanımları Rehberi](#) hazırlanmıştır.

3. AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası Olarak Yapılan Çalışmalar

Avrupa Parlamentosu'nun AYÇ'ye ilişkin Tavsiye Kararı, ülkelerin ulusal yeterlilik çerçevelerini oluşturarak AYÇ ile ilişkilendirmelerini ve bu süreçlerin Ulusal Koordinasyon Noktaları (UKN) tarafından koordine edilmesini tavsiye etmektedir.

Kişilerin sahip olduğu yeterliliklerin şeffaflığı, karşılaştırılabilirliği ve taşınabilirliğini geliştirmeyi hedefleyen Tavsiye Kararı gereğince, referanslama sürecinde şeffaflığı ve güveni teşvik etmek ve genel tutarlığı sağlamak amacıyla "AYÇ Danışma Grubu" kurulmuş ve Danışma Grubu'nun rolü 2017'de güncellenen Tavsiye Kararı'nda da korunmuştur.

Avrupa Komisyonu'nun başkanlık ettiği Grup, Avrupa Konseyi ile birlikte, ulusal temsilciler (Üye Devletlerden ikişer, diğer 11 katılımcı ülkeden ise birer temsilci), iş piyasası aktörleri, eğitim-öğretim ve sivil toplum temsilcilerinden oluşmaktadır. AYÇ Danışma Grubu'nda ülkemizi AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olan MYK Başkanı Sayın Adem CEYLAN ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanı Osman Seçkin AKBIYIK temsil etmektedir.

Yılda ortalama dört kez düzenlenen AYÇ Danışma Grubu toplantılarına katılım sağlanarak Avrupa düzeyindeki ve diğer ülkelerdeki gelişmeler takip edilmekte, ülkemizdeki gelişmeler iletilmekte, istişarelerde bulunulmakta ve kurumsal temaslar geliştirilmektedir. Bu kapsamda rapor dönemi boyunca AYÇ Danışma Grubu'nun 52, 53, ve 54. Toplantıları'na katılım sağlanmıştır.

AYÇ Danışma Grubu 52. Toplantısı

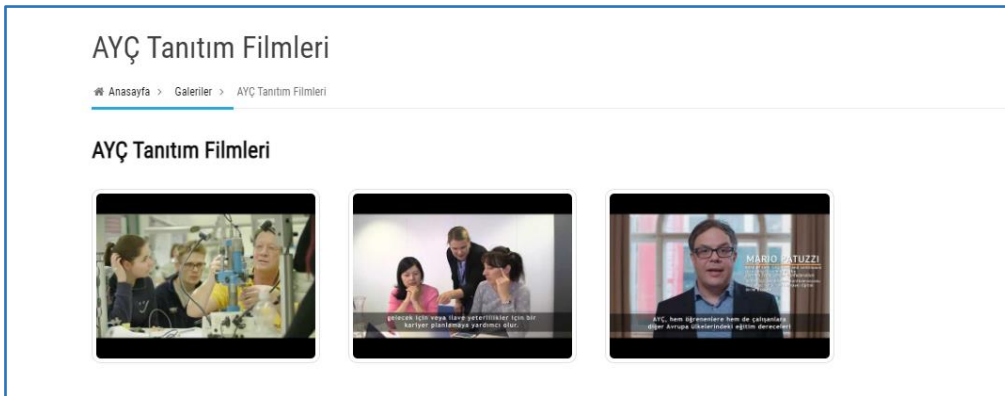
TYÇ Dairesi Başkanlığı; AYÇ Danışma Grubu toplantılarının dışında diğer uluslararası etkinliklere katılım sağlamış birçoğunda da sunum ve fikir paylaşımlarıyla katkıda bulunmuştur.

Rapor dönemi içerisinde katılım sağlanan etkinliklerden bazıları şunlardır:

- 25 Haziran 2020 tarihinde Avrupa Eğitim Kurumu tarafından düzenlenen “Okullarda Öz Değerlendirme” başlıklı çevrimiçi Çalıştay
- 3 Temmuz 2020 tarihinde Avrupa Komisyonu İstihdam, Sosyal İşler ve İçerme Genel Müdürlüğü (DG-EMPL) tarafından düzenlenen “Mikro Yeterlilik Belgeleri” başlıklı çevrimiçi Çalıştay
- 14 Eylül 2020 tarihinde Slovenya Yeterlilikler Çerçevesi'nin 10. Yılı kapsamında düzenlenen çevrimiçi Konferans

3.1. AYÇ ile İlgili Dokümanlar

MYK, AYÇ ve Europass gibi şeffaflık araçlarının ulusal düzeyde tanıtımına ve uygulanmasına yönelik çalışmalar yürütmektedir.

AYÇ UKN görevi gereğince de MYK, ülkemizde yeterliliklerden sorumlu tüm kurumların, eğitim faydalanıcılarının, işverenlerin ve diğer paydaşların AYÇ'ye ilişkin güncel bilgi ve belgelere erişimini temin etmekle görevlidir.

Bu görevler çerçevesinde TYÇ Daire Başkanlığı tarafından Mesleki Eğitim Öğretim için Avrupa Kredi Sistemi (ECVET) AB Tavsiye Kararı ve Yaygın ve Serbest Öğrenmelerin Doğrulanması AB Tavsiye Kararı'nın resmi Türkçe tercümelemleri kamuoyuna sunulmuştur.

AYÇ'nin 10. yılına atfen Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan hayat boyu öğrenme, işgücü piyasasına giriş, yurtdışında çalışma ve eğitim konulu üç film ile ETF tarafından hazırlanan Yeterlilik Araç Seti konulu beş filmin Türkçe versiyonları TYÇ web sitesinde faydalanıcılara sunulmuştur. Ayrıca, TYÇ Tanıtım Filminin İngilizce versiyonu web sitesinde yayımlanmıştır.

3.2. Ulusal ve Uluslararası Raporlara Katkı

MYK eğitim, öğretim ve yeterliliklerle ilgili ülkemizdeki gelişmeleri şeffaf bir yaklaşımla Avrupa Birliği'ne ve uluslararası kuruluşlara raporlamaktadır. Bu doğrultuda, rapor döneminde TYÇ Dairesi Başkanlığı tarafından ülkemiz hakkında çeşitli ulusal ve uluslararası paydaşlar tarafından yürütülen çalışmalara da önemli katkılar sunulmuştur. "Avrupa Eğitim Bilgi Ağı (Eurydice)"nin MYK ve TYÇ ile ilgili bölümleri ve Avrupa Eğitim Kurumunun (ETF) hazırladığı "Türkiye Torino Süreci Raporu (2018-2020)" ve MEB 2020-2023 HBÖ Strateji Belgesi yoğun bilgi ve tecrübe aktarımı sağlanan çalışmaların başlıcalarıdır.

3.3. Türkiye Referanslama Raporu'nun Güncellenmesi

TYÇ'nin AYÇ ile uyumluluğunu gösteren Türkiye Referanslama Raporu, MYK tarafından 2016 yılı sonunda Avrupa Komisyonuna iletilmiş ve 29 Mart 2017'de Brüksel'de gerçekleştirilen toplantıda AYÇ Danışma Grubuna sunulularak müzakere edilmiştir. AYÇ Danışma Grubu tarafından açık, şeffaf ve güvenilir rapor olarak değerlendirilen Türkiye Referanslama Raporu'na yönelik müzakereler sonucunda TYÇ'nin AYÇ'ye referanslandığına karar verilmiştir. 2017 yılında güncellenen AYÇ Tavsiye Kararı'nda sistemsel değişikliklerin mevcut referanslama raporlarına yansıtılması ve raporların yetkili kurumlarca düzenli aralıklarla güncellenmesi önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmiştir.

Aradan geçen iki buçuk yıllık sürede ülkemiz eğitim, öğretim ve yeterlilik sisteminde ve TYÇ'nin uygulanmasında önemli gelişmeler yaşanmıştır. 2017 tarihli AYÇ Tavsiye Kararı'nda sözü edilen gereklilikler dolayısıyla Türkiye Referanslama Raporu'nun güncellenmesi ve gelişmelerin şeffaf bir yaklaşımla yeni raporda ele alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye Referanslama Raporu Türkçe ve İngilizce olarak tekrar ele alınmış ve güncelleme gereksinimi duyulan hususlar belirlenmiştir. TYÇ Kurulu 22. Toplantısında MEB ve YÖK iş birliği ile Referanslama Raporu Güncelleme Ekibi oluşturulmasına karar verilmiştir. Alınan karar neticesinde MEB ve YÖK'ün katılımlarıyla Referanslama Raporu Güncelleme Ekibi oluşturulmuştur. 2021 yılında güncel Türkiye Referanslama Raporu'nun Europass Portalı'nda yayımlanması hedeflenmektedir.

4. Diğer Faaliyetler

4.1. Projeler

Türkiye Yeterlilikler Sisteminin ve Çerçevesinin Uygulanması Operasyonu (TUYEP) Uluslararası İlişkiler ve AB Dairesi Başkanlığı tarafından 25 Kasım 2019 tarihinde başlatılmıştır. Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)'nın ikinci dönemi (2014-2020) kapsamında finanse edilen UYEP-II Operasyonunun devamı niteliğinde olan TUYEP'in amacı; Ulusal Mesleki Yeterlilik Sisteminin ve MYK'nın kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin uygulanmasının desteklenmesi, VOC-Test Merkezlerinin kurulmasının desteklenmesi ve bireylerin MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi olmalarının desteklenmesi yoluyla iş gücü piyasasına nitelikli iş gücü sağlanmasıdır.

2022 yılında sonlanacak proje yaklaşık 16 milyon Avroluk bütçeye sahiptir. Proje çerçevesinde kapasite geliştirme amacıyla; TYÇ faaliyetlerine ilişkin raporlar, paydaşlara ve TYÇ personeline yönelik eğitimler, çalışma ziyaretleri; teknik destek amacıyla TYÇ eğitim seti hazırlanması, TYÇ'nin uygulanmasına yönelik mevzuat çalışmalarının tamamlanması gibi

faaliyetler ve tanıtım bilgilendirme amaçlı ulusal ve uluslararası konferanslar, farkındalık seminerleri ve tanıtım materyallerinin hazırlanması faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

TYÇ Dairesi Başkanlığı ile MYK Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Dairesi Başkanlığı ortaklığında yürütülen TYÇ'nin AYÇ'ye Referanslanması Projesi 2018-2020; 2020 yılında yürütülmeye devam etmiştir. 01.01.2018-31.12.2020 tarihleri arasında yürütülmesi planlanan proje, pandemi sebebiyle 2021 yılı Mart ayına uzatılmıştır.

Projenin toplam bütçesi 353.400 Avro olup, bu miktarın 176.700 Avroluk tutarı ulusal katkı olarak MYK tarafından karşılanmaktadır. Projenin amaçları ilgili paydaşlara AYÇ ve TYÇ'nin tanıtılması, TYÇ'nin uygulanmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi, Türkiye Referanslama Raporu'nun güncellenmesi ve Europass Portalı'nda yayınlanması ve TYÇ'nin uluslararası paydaşlara tanıtılması ile diğer ulusal yeterlilik çerçeveleri ve AYÇ ile ilgili gelişmelerin takip edilmesidir.

4.2. TYÇ'ye Yönelik Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetleri

TYÇ, AYÇ ve hayat boyu öğrenme kapsamındaki diğer şeffaflık araçlarıyla ilgili olarak rapor dönemi boyunca ulusal ve uluslararası alanda tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülmüş, toplantı, çalıştay ve konferanslara katılım sağlanmıştır. Düzenlenen organizasyonlarda yapılan sunum ve konuşmalarla katılımcıların güncel gelişmeler hakkında bilgi sahibi olması sağlanmıştır. Önceki dönemlerde hazırlanan tanıtım broşürleri, TYÇ'ye ilişkin raporlar ve rehberler ile ajanda, afiş vb. tanıtım materyalleri katılımcılara ulaştırılmıştır.

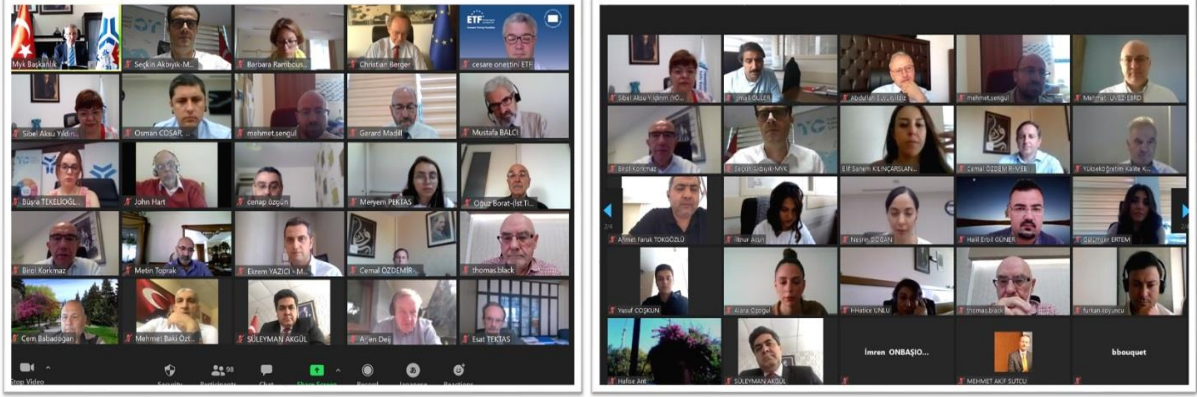
Aralarında; Öğrenme Kazanımları Rehberi, Yaygın ve Serbest Öğrenmelerin Doğrulanması Rehberi, Kredilendirme Rehberi, Kalite Güvence El Kitabı gibi bilgilendirici ve destekleyici dokümanların bulunduğu 12 doküman içerik ve tasarım hazırlıkları tamamlanarak baskıya hazır hale getirilmiştir. 2016-2020 Dönemi Faaliyet Raporu hazırlanarak faydalanıcıların kullanımına sunulmuştur.

Rapor döneminde, TYÇ ile ilgili tüm çalışmalara erişim imkânı sunmak amacıyla oluşturulan TYÇ internet sitesi (www.tyc.gov.tr) yeni içerik ve yayınlarla zenginleştirilerek kamuoyunun faydasına sunulmuştur.

Rapor döneminde katılım sağlanan başlıca toplantı, konferans ve etkinlikler şunlardır;

- 2 Nisan 2020 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen "Yeterliliklerin Europass Platformunda Yayınlanması" başlıklı çevrimiçi çalıştay
- 25 Haziran 2020 tarihinde ETF tarafından düzenlenen "Okullarda Öz Değerlendirme" başlıklı çevrimiçi çalıştay
- 3 Temmuz 2020 tarihinde Avrupa Komisyonu İstihdam, Sosyal İşler ve İçerme Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen "Mikro Yeterlilik Belgeleri" başlıklı çevrimiçi çalıştay
- 1 Ekim 2020 tarihinde Avrupa Eğitim Kurumu tarafından düzenlenen "Mezun Takibi: Fas ve Hollanda Deneyimi" başlıklı çevrimiçi çalıştay
- 19 Ekim 2020 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen "Europass üzerinden Yeterlilikler ve Öğrenme Fırsatları" başlıklı çevrimiçi çalıştay
- 9-13 Kasım 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak düzenlenen 5. Avrupa Mesleki Beceriler Haftası
- 17 Kasım 2020 tarihinde Avrupa Eğitim Kurumu tarafından düzenlenen "Kariyer Rehberliğinde Uluslararası Trendler ve Yenilik" başlıklı çevrimiçi çalıştay
- 26 Kasım 2020 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen "Europass bağlamında Akreditasyon" başlıklı çevrimiçi çalıştay

TYÇ hazırlama çalışmalarının 10. yılı vesilesiyle 16 Temmuz 2020 tarihinde “**TYÇ’nin Dünü, Bugünü ve Yarını**” Başlıklı Çevrimiçi Seminer düzenlenmiştir. ETF ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu iş birliğinde gerçekleştirilen Seminer, yüzü aşkın ulusal ve uluslararası paydaşın katılımıyla gerçekleştirilmiş ve katılımcılar arasında verimli bir etkileşim kurulmuştur.

16 Temmuz 2020 tarihli Çevrimiçi TYÇ Semineri

Seminer kapsamında ETF Başkanı Cesare ONESTINI, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Cinsiyet ve Ekonomik İçerme Bölüm Başkanı Barbara RAMBOUSEK, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Christian BERGER ve MYK Başkanı Adem CEYLAN tarafından gerçekleştirilen konuşmalarda ulusal yeterlilik çerçevesi geliştirme çalışmalarının sosyal ve ekonomik sonuçlarına değinilmiş, MYK faaliyetleri kapsamında kurulan uluslararası iş birliklerinin önemine vurgu yapılmıştır. Seminerde yeterlilik çerçevelerine ilişkin uluslararası gelişmelerin yanı sıra TYÇ’nin uygulanmasına yönelik hususların değerlendirildiği 3 farklı sunum gerçekleştirilmiştir.

Seminerde TUYEP kapsamında görevli Uzman Gerard MADILL tarafından gerçekleştirilen sunumla katılımcılara TUYEP tanıtılmış ve proje çerçevesinde TYÇ’nin uygulanmasına yönelik gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerden söz edilmiştir.

16 Temmuz 2020 tarihli Çevrimiçi TYÇ Semineri

Seminer AB Türkiye Delegasyonu Eğitim Sektör Yöneticisi Prof. Dr. Mustafa BALCI ve Kurum Başkanı Adem Ceylan tarafından yapılan kapanış konuşmalarıyla tamamlanmıştır.

TYÇ ile ilgili tüm çalışmalara erişim imkânı sunmak amacıyla oluşturulan **TYÇ internet sitesinin (www.tyc.gov.tr)** iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. İnternet sitesinde TYÇ, TYÇ yönetim yapıları ve çalışma alanlarının yanı sıra AYÇ hakkında bilgi ve belgeler paylaşılmakta, Yayınlar bölümü aracılığıyla bugüne dek hazırlanmış tüm mevzuat düzenlemeleri ile destekleyici ve tanıtıcı dokümanlara Türkçe ve İngilizce erişim imkânı sunulmaktadır.

TYÇ Web Sitesi

B. Performans Sonuçları Tablosu

2020 yılında gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin performans değerlendirme tablosu aşağıda sunulmaktadır.

Performans Göstergesi	2020 Hedefi	Gerçekleşme
TYÇ için Gerekli Kurul ve Yapıların İşletilmesi	X	Kısmen gerçekleştirildi.
TYÇ ile İlgili Eylem Planı, Usul, Esas ve Ölçütlerin Hazırlanması	X	Gerçekleştirildi
AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktasına Ait Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirmek	X	Gerçekleştirildi

1. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi

TYÇ'ye ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli kurumlar arası koordinasyon, gerçekleştirilen beş TYÇ Kurulu ve bir Koordinasyon Kurulu toplantısı aracılığıyla sağlanmıştır. Yapılması planlanan faaliyetlerden TYÇ İstişare Meclisi Toplantısı pandemi koşulları nedeniyle bir sonraki döneme ertelenmiştir. Faaliyet dönemi boyunca sonuçlandırılan veya belli bir aşamaya getirilen tüm çalışmalar kurumlar arası iletişim ve koordinasyonun sonucudur.

Rapor döneminde, tüm sorumlu kurumlar Kalite Güvence Belgesi ve Rehberlerini tamamlamış ve bu dokümanlar TYÇ Kuruluna sunulmuştur. 10 yıldır yürütülen çalışmaların nihai hedefi, kalite güvencesi sağlanmış yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesidir. Bu nedenle, yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmeye başlanması, TYÇ sürecinin önemli kilometre taşlarından biridir. Yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesine dair usul ve esaslar rapor dönemi içerisinde Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda TYÇ'ye ilk yeterlilik 2020 yılı içerisinde yerleştirilmiştir. Önümüzdeki süreçte de, yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesine devam edilerek yeterliliklerin şeffaflığı, güvenilirliği ve hareketliliği ulusal ve uluslararası düzeyde artırılabacaktır.

Ülkemizin tek ve ortak yeterlilik veri tabanı olan Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı'nda Türkçe ve İngilizce olarak erişime sunulan yeterlilik sayısı yaklaşık 29.000'e çıkarılmış, TYÇ'nin ve yeterliliklerin bilinirliği ve görünürlüğü artırılmıştır.

C. Değerlendirme

2020 yılı içerisinde tüm sorumlu kurumlar kalite güvence sistemlerini kurarak işletmeye başlamış ve kalite güvencesi sağlanmış yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesine başlamıştır. Bu faaliyetler sonucu TYÇ uygulama sürecine geçilmiştir. Bundan sonraki süreçte sorumlu kurumların TYÇ Kalite Güvence Yönetmeliği ile uyumlu şekilde kalite güvence sistemlerini işletmelerine yönelik destekleyici faaliyetler yürütölmeye devam edilecektir.

TYÇ kapsamındaki faaliyetler, TYÇ Dairesi Başkanlığı tarafından yürütölmekte, TYÇ Kurullarınca gerçekleştirilen inceleme ve değerlendirmeler sonucunda nihai halini kazanmaktadır. TYÇ Kurullarında alınan kararların ana sorumlu kurumlar olan MEB, YÖK ve MYK tarafından etkin olarak uygulanması için gerekli yasal ve teknik düzenlemeler büyük ölçüde tamamlanmıştır. TYÇ'nin etkililiği, TYÇ Kurullarında kararlaştırılan çalışmaların MEB, YÖK ve MYK tarafından sahiplenilmesi ve gerçekleştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. 2000'li yılların başından beri hedeflenen değişim ve dönüşüm ancak bu şekilde gerçekleşecektir.

IV. ÖNERİ VE TEDBİRLER

Yeterliliklerin TYÇ'ye yerleştirilmesine başlanmasıyla birlikte önümüzdeki dönemde ülkemizdeki binlerce yeterliliğın TYÇ'ye yerleştirilmesi planlanmaktadır. Her bir yeterliliğın kalite güvence ve yerleştirme ölçütlerini karşılama durumlarının dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca, Türkiye Yeterlilikler Sisteminin ve Çerçevesinin Uygulanması Projesinin (TUYEP) iki önemli bileşeninden biri TYÇ'nin uygulanmasıdır. Proje kapsamında 20'ye yakın etkinlik düzenlenmesi, teknik dokümanların hazırlanması ve iletişim faaliyetlerinin yürütülmesi gerekmektedir.

Tüm bu faaliyetlerin etkin ve etkili olarak yerine getirilmesi için insan kaynağının en az mevcut kadar artırılması gerekmektedir.

V. 2021 YILI FAALİYET PLANI

Faaliyet Grubu	Gerçekleştirilecek Çalışmalar	Açıklama
TYÇ Yönetim Yapılarının Oluşturulmasına ve İşletilmesine İlişkin Çalışmaları Yürütmek	TYÇ Kurulu	En az 6 toplantı düzenlenecektir.
	TYÇ Koordinasyon Kurulu	En az 1 toplantı düzenlenecektir.
	TYÇ İstişare Meclisi	En az 1 toplantı düzenlenecektir.
TYÇ'nin Oluşturulmasına, Geliştirilmesine ve Güncelliğinin Sağlanmasına İlişkin Çalışmaları Gerçekleştirmek	Taslak Aşamasında Olan Mevzuat ve Rehber Çalışmalarının Tamamlanması	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeterliliklerin yayınlanması ve eğitim veya belgelendirme kuruluşlarınca kullanımına ilişkin usul ve esaslar 2. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar 3. Yeterlilikler Veri Tabanının oluşturulması, yürütülmesi ve güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar 4. Yeterliliklerin TYÇ'ye Yerleştirilmesine İlişkin Rehber 5. Seviye Tanımlayıcıları Rehberi
	TYÇ Yönetmeliği'nde Öngörülen Usul ve Esasların Tamamlanması	<ol style="list-style-type: none"> 1. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde Yer Alacak Yeterliliklerin Arasındaki Yatay ve Dikey Geçiş ile Kredi Biriktirme ve Transferine İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmesi ve Güncellenmesine İlişkin Usul ve Esaslar 2. Önceki Öğrenmelerin Tanınması ve Kalite Güvencesinin Sağlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar
	TYÇ Kapsamındaki Yeterliliklere Yönelik Kalite Güvence Sistemlerinin İşletilmesine Destek Sağlanması	TYÇ Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülecektir.
	Sorumlu Kurumların TYÇ'ye yerleştirilmesini talep ettiği yeterliliklerden gerekli şartları sağlayanların TYÇ'ye yerleştirilmesi	TYÇ Dairesi koordinasyonunda TYÇ Kurulu tarafından yürütülecektir.
	Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanı'nın Zenginleştirilmesi ve Güncel Tutulması	Veri Tabanı'nda yer almayan yükseköğretim kurumlarının sunduğu yeterlilikler eklenecektir.
AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktasına Ait Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirmek	AYÇ Danışma Grubu Toplantılarına Katılım Sağlanması ve TYÇ ile AYÇ Hakkında Bilgilendirme Faaliyetlerinin Yürütülmesi	Ulusal ve uluslararası toplantılara aktif katılım sağlanacaktır.
	Türkiye Referanslama Raporunun Güncellenmesi	Güncellenen Rapor Europass Portal'da yayımlanacaktır.
	TYVT'nin Europass Portal ile ilişkilendirilmesi	TYVT zenginleştirilmiş içeriğiyle Europass Portal'la ilişkilendirilecektir.